

Idäntalouksien katsauksia

Review of Economies in Transition

1996 • No. 6

5.11.1996

Julkaistu uudelleen 2002

Niina Pautola

Baltian maiden talouskatsaus 1996

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT

ISSN 1235-7405
Uudelleenjulkaistu pdf-muodossa 2002

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

PL 160
00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268
Faksi: (09) 183 2294
bofit@bof.fi
www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Niina Pautola

Baltian talouskatsaus 1996

Tiivistelmä

Vuonna 1995 Viron ja Liettuan kansantaloudet kasvoivat jo toista vuotta peräkkäin kun taas Latviassa talouden rakennemuutoksiin liittyvä kokonaistuotannon supistuminen jatkui. Vuonna 1996 kokonaistuotannon on ennustettu kasvavan kaikissa Baltian maissa. Vaikka työttömyysaste on noussut Virossa ja Latviassa edellisvuoteen verrattuna, Liettussa on edelleen Baltian maiden korkein työttömyys. Pankkisektorilla kehitys on jatkunut viime vuoden kaltaisena. Pankkien lukumäärä on alentunut. Virossa tämä on tapahtunut lähinnä fuusioiden kautta kun taas Latviassa ja Liettussa pankkikriisi on johtanut pankkien lukumäärän supistumiseen. Erityisesti Latviassa ja Liettussa viranomaiset ovat pyrkineet tehostamaan pankkien valvontaa. Rahamarkkinoilla on kuluvan vuoden aikana voitu havaita selkeitä muutoksia viime vuoteen verrattuna. Pankkiluottojen korot laskivat kaikissa Baltian maissa. Laskuun vaikuttivat mm. inflaation vaimeneminen, kokemuksen kasvaminen pankkisektoreilla sekä sen mukanaan tuoma valmius myöntää enemmän luottoja. Tuottajahinnat ovat nousseet kaikissa Baltian maissa hitaammin kuin kuluttajahinnat, mikä viittaa kuluttajahintainflaation edelleen hidastumiseen lähitulevaisuudessa. Keskipalkat Baltian maissa ovat läntisiin teollisuusmaihin verrattuna edelleen alhaisia. Lisäksi alueelliset erot ovat suuria. Sekä kauppatase että vaihtotase kokonaisuudessaan oli kaikissa Baltian maissa alijäämäinen. Ulkomaankaupan rakenteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoteen 1995 verrattuna. Virossa ja Liettussa yksityistäminen on edennyt nopeammin kuin Latviassa ja jäljellä ovat enää ns. infrastruktuuriyritykset. Yksityistämisen prosessin loppusuoralla merkittäväksi kysymykseksi on noussut maaomaisuuden yksityistäminen, jonka aikataulu ja toteutus ovat herättäneet ristiriitaisia tunteita myös päättäjien keskuudessa. Valtiontalouden hoidossa Baltian maiden yhteisenä ongelmana on ollut tehottomuus. Verojenkeruu on tehotonta ja budjettipolitiikan koordinointi paikallistason ja valtion välillä puutteellista. Ulkopolitiikan osalta Baltian maille tärkeintä on kuluvan vuoden aikana ollut keskinäisen yhteistyön parantaminen sekä integroituminen Euroopan Unioniin. Lisäksi erityistä huomiota ovat saaneet Naton itälaajentumiseen liittyvät kysymykset sekä suhteet Venäjään. Merkittävimpiä sisäpoliittisia tapahtumia ovat olleet Viron ja Latvian presidentinvaalit sekä Liettuan parlamenttivaalit.

Avainsanat: Baltia, transitio, tuotanto, inflaatio, yksityistäminen, pankit

1 Tuotanto ja työttömyys

Vuonna 1995 Viron ja Liettuan kansantaloudet kasvoivat jo toista vuotta peräkkäin kun taas Latviassa talouden rakennemuutoksiin liittyvä kokonaistuotannon supistuminen jatkui. Virossa bruttokansantuote kasvoi 3.2 % ja Liettussa 3 %. Latviassa sen sijaan kokonaistuotanto supistui 1.6 %, mikä osittain johtui viime vuoden pankkikriisistä. Tänä vuonna kokonaistuotannon on kuitenkin ennustettu kasvavan kaikissa Baltian maissa. Kan-

sainvälisen valuuttarahaston ennusteen mukaan Viron kokonaistuotanto kasvaisi 3 %, Latvian 2 % ja Liettuan 1.6 %. Toisaalta joidenkin muiden näkemysten mukaan talouskasvu voisi jäädä vähäisemmäksi. Virossa on viime aikoina oltu huolestuneita kansantalouden ylikuumenemisesta. Myös Liettuan viime vuoden lopun pankkikriisi vaikuttaa edelleen taloudessa, mikä saattaa heikentää tämän vuoden kokonaistuotannon kasvua. Kaikissa Baltian maissa palvelujen osuus on jatkuvasti kasvanut talouden rakennemuutoksen myötä ja

kattaa tällä hetkellä yli puolet bruttokansantuotteesta. Samalla kun palvelujen osuus bruttokansantuotteesta on kasvanut, maatalous- ja teollisuustuotannon osuudet ovat vastaavasti supistuneet. Maa- ja metsätalouden osuus Baltian maissa on tällä hetkellä 6–10 % ja teollisuuden 20–30 % bruttokansantuotteesta.

Liettuassa on edelleen Baltian maiden korkein työttömyys. Virossa ja Latviassa työttömyysaste on noussut edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 1995 lopussa työttömien osuus oli Virossa 5,0 %, Latviassa 6,6 % ja Liettuassa 7,3 %. Kuluvan vuoden kesäkuun lopulla vastaavat työttömyysluvut olivat 5,2 %, 7,0 % ja 7,0 %. Kaiken kaikkiaan naisten työttömyys on suurempaa kuin miesten. Virossa merkittävä osa työttömistä on venäläisiä. Latviassa enemmistö työttömistä on ns. pitkäikäistyöttömiä (yli 12 kk työttöminä), mikä asettaa jatkossa uusia vaatimuksia sosiaaliturvalle.

2 Raha- ja pankkisektori

Vuonna 1995 pankkien lukumäärä aleni kaikissa Baltian maissa. Virossa tämä tapahtui lähinnä fuusioiden kautta kun taas Latviassa ja Liettuassa pankkikriisi johti pankkien lukumäärän supistumiseen. Kuluvana vuonna kehitys on jatkunut saman suuntaisena. Erityisesti Latviassa ja Liettuassa viranomaiset ovat pyrkineet tiukentamaan pankkien valvontaa mm. lainsäädäntöä muuttamalla sekä pankki-valvontaviranomaisten tarkastuksia lisäämällä.

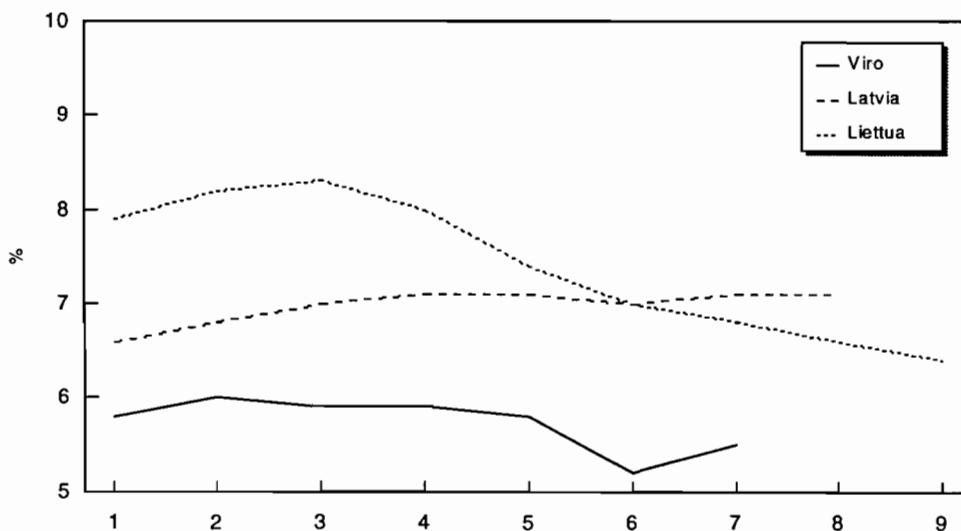
Viron raha- ja pankkisektorilla ovat kuluvan vuoden merkittävimpiä tapahtumia olleet mm. Viron Säästöpankin ja Viron Teollisuuspankin yhdistyminen, Tallinnan arvopaperipörssin toiminnan aloittaminen sekä keskuspankin päätös lyhyiden markkinakorkojen noteerauksesta. Pankkifuusioon liittyvä osakkeiden vaihto alkoi kesäkuun alussa ja fuusion seurauksena Viron säästöpankista tuli Viron toiseksi suurin liikepankki Hansapankin jälkeen. Fuusioon vaikutti mm. keskuspankin vaatimus nostaa pankkien oma pääoma 60 miljoonaa kruunuun vuoden loppuun mennessä. Tällä hetkellä Virossa on 14 pankkia. Toinen kiinnostava alkuvuoden tapahtuma oli Viron keskuspankin ilmoitus lyhyiden markkinakorkojen noteerauksesta. Keskuspankki alkoi noteerata talibor- ja talibidkorkoja 10. tammikuuta lähtien. Noteeraukset perustuvat viiden suurimman pankin tarjouksiin

rahamarkkinoilla viikon, kuukauden ja kolmen kuukauden maturiteetissa. Kiinnostava edistysaskel oli myös se, että Tallinnan arvopaperipörssi aloitti toimintansa toukokuun viimeisenä päivänä. Ensimmäisinä pörssilistalle hyväksyttiin viisi liikepankkia: Hansapank, Foreksbank, Tallinna Pank, Viron Säästöpankki, sekä Union Pank. Tallinnan pörssissä on selvästi enemmän yrityksiä kuin esimerkiksi Riian ja Vilnan pörseissä ja kaupankäynti siellä on alusta saakka ollut vilkasta.

Latviassa vuoden 1995 kesällä alkaneen pankkikriisin jälkihoito on jatkunut. Pankkikriisi alkoi kun maan suurin liikepankki, Banka Baltija, suljettiin talletuspaon ja huolimattoman lainanannon seurauksena. Kuluvan vuoden alussa 15 pankkia aloitti neuvottelut fuusiosta. Tähän vaikutti mm. keskuspankin päätös, jonka mukaan pankilla pitää olla vähintään miljoona latia osakepääomaa huhtikuun ensimmäisenä päivänä. Tällöin keskuspankki lopetti viiden latvialaisen pankin toiminnan, koska pankit eivät olleet nostaneet osakepääomaansa vaaditulle tasolle. Myös vuoden takaisen pankkikriisin päätekijä, Banka Baltija, julistettiin konkurssiin. Tämän jälkeen Latviaan jäi jäljelle 34 pankkia. Suurin osa pankeista on edelleen varsin pieniä ja niiden osakepääoma on vain hieman yli miljoona latia. Niiden kannattavuus on heikko ja joidenkin arvioiden mukaan lähes puolet pankeista ovat tappiollisia.

Liettuassa puhkesi pankkikriisi vuoden 1995 joulukuussa, jolloin keskuspankki sulki maan kaksi suurinta liikepankkia, Innovation- ja Litimpeks-pankit. Liettuan viranomaisten mukaan sulkemisen aiheutti rikollinen ja ammattitaidoton toiminta. Pankkikriisin jälkihoito on jatkunut sulkemalla pankeja ja uudelleenorganisoimalla niitä. Suljettujen pankkien tallettajille on maksettu korvauksia kolmessa vaiheessa, kesäkuussa, elokuussa ja syyskuussa. Niiden määrä tallettajaa kohden on ollut noin 1000 litiä (250\$). Liettuan valtiovarainministeriön mukaan yhdeksän konkurssiin menneen pankin talletuksia on korvattu noin 17 miljoonan litin arvosta. Koko vuodelle on korvauksia budjetoitu 20 miljoonaa litiä. Summa kasvaneen budjetoitua korkeammaksi, kun Vakarun Pankki ja Ekspers -pankki on äskettäin haettu konkurssiin. Liettuan hallitus on lisäksi päättänyt Lithuanian Joint-Stock Innovation -pankin sekä Lithuanian State Commercial -pankin uudelleenjärjestelystä. Vähän helpotusta likviditeettipulasta kärsiville pankeille tuli toukokuussa, jolloin keskuspankki

Kuva 1 Baltian maiden työttömyys 1996

alensi vähimmäisvarantovaatimuksia. Minimivaran-
ranto aleni 10 prosentista 5 prosenttiin ja nousi
kesäkuussa 6 prosenttiin.

Liettuassa pankkikriisin jälkihoitoon on lisäk-
si kuulunut keskuspankin uudelleenorganisointi.
Toiminnan tehostamiseksi keskuspankkiin perus-
tettiin mm. pankin politiikkaa ja strategiaa koor-
dinoiva yksikkö, millä pyritään tehostamaan liike-
pankkien ja muiden luottolaitosten valvontaa.
Kansainvälisen valuuttarahaston mielestä Liettuan
toimenpiteet pankkisektorilla ovat olleet liian hit-
aita. Liettuan tulisi tehostaa lainsäädäntöä ja sen
toimeenpanoa. Ensisijaisen tärkeää olisi luoda
mm. säännöstö hoitamattomien lainojen järjestä-
mistä varten sekä selkeyttää valtion rooli vaikeuk-
sissa olevien pankkien tervehdyttämisessä. Kysy-
mys hidasti keväällä Liettuan ja kansainvälisen
valuuttarahaston neuvotteluja 30 miljoonan dolla-
rin lainasta, joka on osa IMF:n vuosille
1995–1997 myöntämää 200 miljoonan dollarin
lainaa. Asiasta päästiin kuitenkin sopimukseen
kesäkuun lopulla.

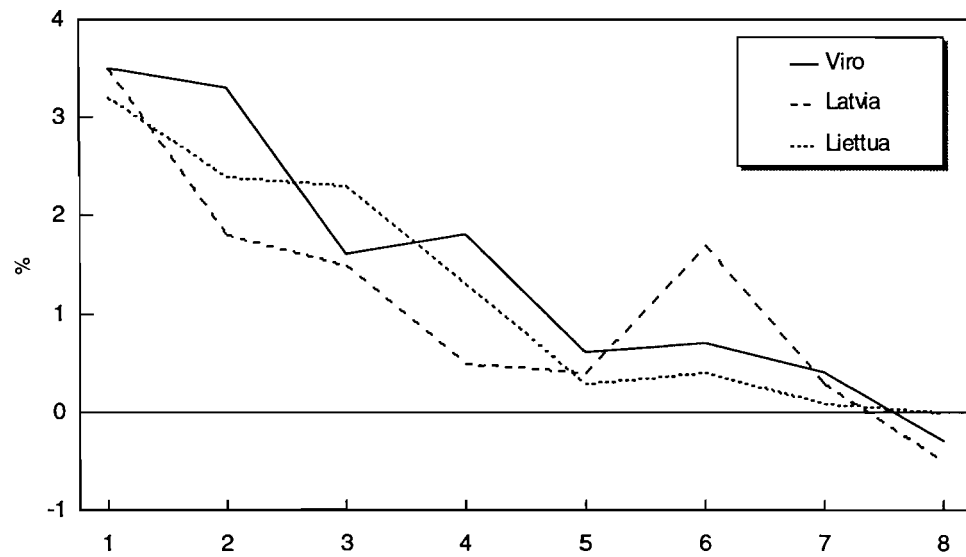
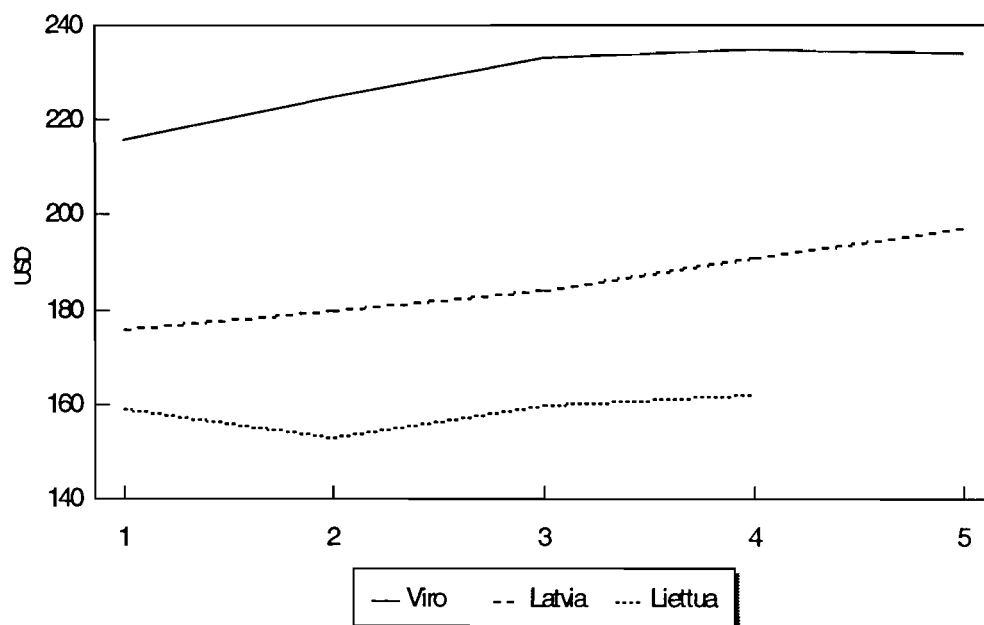
Baltian maiden rahamarkkinoilla on kuluvan
vuoden aikana voitu havaita selkeitä muutoksia
viime vuoteen verrattuna. Pankkiluottojen korot
laskivat kaikissa Baltian maissa vuoden ensimmäi-
sen puoliskon aikana. Laskuun vaikuttivat mm
inflaation vaimeneminen, kokemuksen kasvami-
nen pankkisektoreilla sekä sen mukanaan tuoma
valmius myöntää enemmän luottoja. Inflaation ja
inflaatio-odotusten laskun vaikutus näkyy selvim-

min Baltian sijoitustodistusmarkkinoilla. Virossa
kolmen kuukauden talibor-korko oli syyskuussa
noin 8 %. Kaikkien myönnettyjen luottojen keski-
korko oli kesäkuussa 14.9 %, kun se vuoden alus-
sa oli noin 17 %.

Sekä Latviassa että Liettuassa valtion kolmen
kuukauden sijoitustodistusten korko oli syyskuus-
sa noin 10 %. Latviassa kaikkien myönnettyjen
lyhytaikaisten luottojen keskikorko oli heinäkuus-
sa noin 17 %, kun se vuoden alussa oli noin 30 %.
Liettuassa lainakorkojen lasku ei ole ollut yhtä
nopeaa kuin Latviassa. Lyhyimpien lainojen korko
oli toukokuussa noin 25 %.

3 Inflaatio ja palkat

Inflaatio Baltian maissa jatkui suhteellisen korkea-
na vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Hintojen
nousu on kuitenkin hidastunut viime vuoteen ver-
rattuna. Vuoden 1995 aikana kuluttajahinnat nou-
sivat Virossa 29 %, Latviassa 23 % ja Liettuassa
36 %. Tänä vuonna elokuusta elokuuhun mitattu
inflaatio oli Virossa 22.1 %, Latviassa 18.3 % ja
Liettuassa 24.5 %. Elokuussa kuluttajahinnat jopa
laskivat. Tuottajahinnat ovat nousseet kaikissa
Baltian maissa hitaammin kuin kuluttajahinnat.
Tämä viittaa kuluttajahintainflaation edelleen hi-
dastumiseen lähitulevaisuudessa. Virossa tuottaja-
hinnat nousivat toukokuusta toukokuuhun 14 % ja
Latviassa 16 % . Liettuassa huhtikuusta huhtikuu

Kuva 2 **Baltian maiden inflaatio 1996**Kuva 3 **Keskipalkat 1996**

hun mitattu tuottajahintojen nousu oli 20 %.

Baltian maiden keskipalkat ovat läntisiin teollisuusmaihin verrattuna edelleen alhaisia. Lisäksi alueelliset erot ovat suuria. Kaupungeissa keskipalkat ovat korkeampia kuin maaseudulla ja pienemmillä paikkakunnilla. Kuvassa 3 nähdään keskipalkkojen kehitys vuoden alusta lähtien. Virossa palkat ovat olleet järjestelmällisesti korkeampia kuin Latviassa ja Liettuassa. Tammikuusta toukokuuhun kuukauden keskipalkka nousi Virossa 216 dollarista 234 dollariin. Latviassa vastaavasti palkat nousivat 176 dollarista 197 dollariin. Liettuassa tammikuun keskipalkka oli 159 dollaria ja nousi huhtikuussa 162 dollariin. Keskipalkkojen lisäksi Liettuassa on edelleen Baltian maiden alhaisimmat minimipalkat ja eläkkeet. Toukokuussa minimipalkka oli 52 ja keskimääräinen eläke noin 45 dollaria. Virossa puolestaan toukokuun minimipalkka oli noin 56 ja Latviassa 69 dollaria. Keskimääräiset eläkkeet olivat Virossa 71 ja Latviassa 66 dollaria.

4 Ulkomaankauppa, vaihtotase ja ulkomaiset investoinnit

Kaikissa Baltian maissa ulkomaankauppa on ollut edellisten vuosien tapaan alijäämäistä.

Viron tärkeimpiä vientiartikkeleja olivat edelleen vaatteet, elintarvikkeet, koneet ja laitteet, puutavarat sekä paperi. Vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana erityisesti koneiden ja laitteiden osuus viennistä kasvoi. Myös uudelleen vientiin tarkoitettujen hyödykkeiden osuus kasvoi kolmanneksen kokonaisviennistä. Mineraalien osuus viennistä laski, mihin osaksi vaikuttivat kylmä talvi ja vaikeista sääoloista aiheutuneet kuljetusvaikeudet. Maittain tarkasteltuna muutokset viime vuoteen verrattuna ovat vähäisiä. Suomi on edelleen Viron merkittävin kauppakumppani ja sen osuus viennistä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä oli noin 20 %. Neljä seuraavaksi suurinta vientikumppania olivat Venäjä, Ruotsi, Latvia ja Saksa. Viron vienti Ukrainaan on lähes kaksinkertaistunut vuoden sisällä. Ukrainan odotetaan olevan yksi Viron lupaavimmista vientimarkkina-alueista tulevaisuudessa. Tuonnissa suurin yksittäinen tavaryhmä oli koneet ja laitteet. Näiden lisäksi merkittävän osuuden tuonnista muodostivat elintarvikkeet, kemianteollisuuden tuotteet, vaat-

teet ja mineraalit. Viime vuoteen verrattuna erityisesti koneiden ja laitteiden osuus tuonnista kasvoi, kun taas mineraalien osuus pieneni. Lähes 40 % Viron tuonnista tuli Suomesta. Muut merkittävät tuontikumppanit olivat Venäjä, Ruotsi, Saksa ja Hollanti.

Vuoden ensimmäisen neljänneksen palvelutase oli ylijäämäinen. Palvelusektorilla erityisesti matkailu- ja kuljetustase ovat olleet ylijäämisiä. Viron edullinen hintataso on edistynyt matkailua ja sitä kautta kasvattanut myös kuljetuspalveluiden kysyntää. Ylijäämäinen palvelutase ei kuitenkaan kattanut kauppataseen alijäämää. Vaihtotase kokonaisuudessaan oli alijäämäinen. Alijäämä oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 1.3 miljardia kruunua (111 milj. dollaria) eli noin 5 % BKT:sta. Toistaiseksi vaihtotaseen alijäämää on pystytty rahoittamaan pääomantuonnilla. Suorien sijoitusten osuus pääoman nettotuonnista on ollut merkittävä. Vuosina 1989–1995 aikana Viroon tehtiin ulkomaisia suoria investointeja 646 miljoonan dollarin arvosta. Joidenkin arvioiden mukaan ulkomaisten investointien odotetaan pienenevän tulevaisuudessa.

Latviassa kauppataase on ollut jo pitkään selvästi alijäämäinen, mutta viime vuonna palvelutaseen ylijäämä oli riittävä nostamaan vaihtotaseen ylijäämäiseksi. Myös kuluvana vuonna tuonti kasvoi vientiä nopeammin ja ensimmäisen neljänneksen kauppataseen alijäämä oli 151,9 miljoonaa latia, eli noin vajaa 5 % BKT:sta. Vuoden 1995 lopulla alijäämä oli 235 miljoonaa latia. Merkittävintä yksittäinen vientiartikkeli on edelleen puu- ja paperiteollisuuden tuotteet, joiden osuus viennistä oli 22 %. Tämän lisäksi suuren osuuden viennistä muodostivat tekstiilit, koneet ja laitteet sekä elintarvikkeet. Maittain tarkasteltuna selvästi suurin osa viennistä, lähes 27 %, suuntautui Venäjälle. Muita Latvialle tärkeitä vientimaita olivat Saksa, Iso-Britannia, Liettua ja Ukraina. Selvästi suurimman osuuden tuonnista muodostivat mineraalit sekä koneet ja laitteet. Näiden osuus tuonnista oli noin 37 %. Myös tuonnissa Venäjän osuus oli suurin, noin 23 %. Venäjän lisäksi merkittävimpiä tuojamaita olivat Saksa, Ruotsi, Liettua ja Viro. Toisin kuin kauppataase, palvelutase vuoden ensimmäisellä neljänneksellä oli ylijäämäinen. Palvelusektorilla liikenne- sekä kuljetuspalvelut, ja erityisesti laivaliikenteen osuus on kasvanut. Merkittävän tulonlähteen muodostavat kauttakuljetusmaksut, joiden ansiosta viime vuoden vaihtotase

Taulukko 1 **Kauppataase, milj.kruunua**

Viro	1-96	2-96	3-96	4-96	5-96	Yhteensä
Vienti	1,749	1,762	1,823	2,000	2,077	
Tuonti	2,506	2,539	2,838	3,014	2,987	
Nettobal.	-757	-777	-1,015	-1,014	-910	-4473

Lähde: Eesti Pank Bulletin

Taulukko 2 **Kauppataase, tuhatta latia**

Latvia	1-96	2-96	3-96	4-96	5-96	Yhteensä
Vienti	53667	52817	65936	62765		
Tuonti	86793	92263	107028	101020		
Nettobal	-33126	-39446	-41092	-38255		-151919

Lähde: Monthly Bulletin of Latvian Statistics

Taulukko 3 **Kauppataase, milj.litiä**

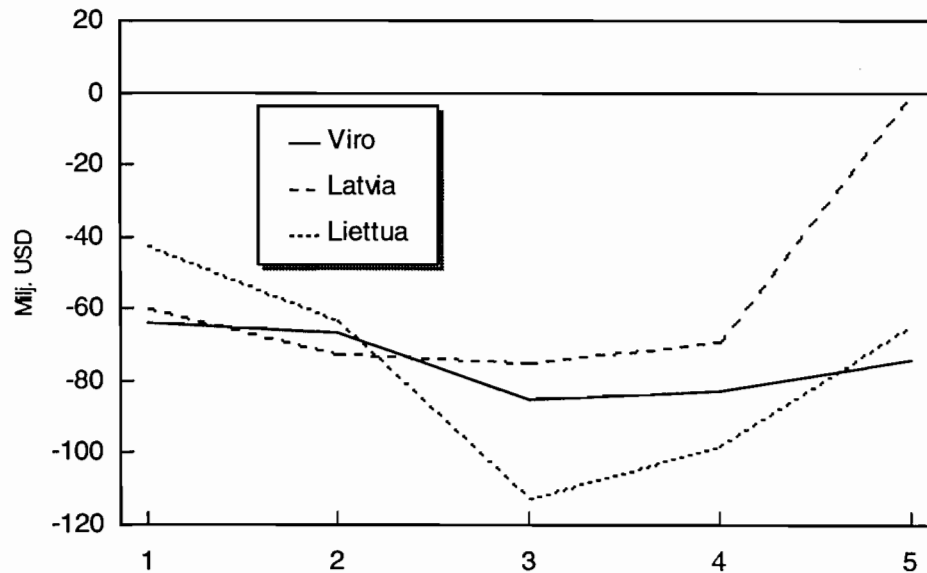
Liettua	1-96	2-96	3-96	4-96	5-96	Yhteensä
Vienti	939.9	965.5	1118.2	1006.7	976.1	
Tuonti	1110.3	1218.4	1568.6	1400.2	1233.5	
Net Balance	-170.4	-252.9	-450.4	-393.5	-257.4	-1524.6

Lähde: Monthly Bulletin, Economic and Social Development in Lithuania

Taulukko 4 **Kauppataaseen alijäämä/Ulkomaankauppa %**

	1-96	2-96	3-96	4-96	5-96	6-96
Viro	17.7	18.1	21.7	20.2	17.9	
Latvia	23.5	27.1	23.7	23.3		
Liettua	8.3	11.5	16.7	16.3	11.6	

Kuva 4 Kauppataseen alijäämä 1996

oli ylijäämäinen. Matkailun merkitys Latviassa ei ole yhtä suuri kuin Virossa. Vaikka palvelutase oli ylijäämäinen, ei se riittänyt kattamaan kauppataseen alijäämää. Vuoden ensimmäisen neljänneksen vaihtotase oli alijäämäinen. Alijäämä oli 60 miljoonaa latia (110 milj. dollaria) eli noin 2.5 % BKT:sta.

Liettuaassa kauppataseen alijäämä on kasvanut viime vuoteen verrattuna. Vuoden alkupuoliskolla kauppataseen alijäämä oli 1524 miljoonaa litiä (381 milj. dollaria), mikä on noin 7 % BKT:sta. Vuonna 1995 alijäämä oli 4 % BKT:sta. Ulkomaankaupan rakenteessa ei kuluvaan vuoteen aikana ole tapahtunut suuria muutoksia. Vuoden alkupuoliskolla tärkeimpiä vientitukkeita olivat edelleen tekstiilit, mineraalit sekä kemian teollisuuden tuotteet. Näiden osuus kokonaisviennistä oli 42 %. Liettuan merkittävin vientikumppani oli Venäjä, jonka osuus kokonaisviennistä oli 24 %. Muita tärkeitä vientimaita olivat Saksa, Valko-Venäjä ja Latvia. Liettuaan tuotiin alkuvuodesta eniten mineraaleja, joiden osuus tuonnista oli 19 %. Toiseksi eniten, 16 %, tuotiin koneita ja laitteita. Neljäsosa Liettuaan tuoduista tavaroista tuli Venäjältä. Muita merkittäviä tuontimaita olivat Saksa ja Puola. Kauppataseen lisäksi myös alkuvuoden palvelutase oli alijäämäinen niin kuin myös vaihtotase kokonaisuudessaan. Ensimmäisen neljänneksen vaihtotaseen alijäämä oli vajaat 3 % BKT:sta. Viroon ja Latviaan verrattuna, Liettuaan

suuntautuneet investoinnit ovat olleet selvästi pienempiä. Investointien odotetaan kuitenkin kasvavan uuden maanomistuslain sekä hiljalleen elpävän talouden myötä. Lisäksi, Liettuan suhteellisenä etuna Viroon ja Latviaan nähden on suurempi koko sekä väestökeskittymät myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Tämä luo mahdollisuuksia erityisesti vähittäismyynti- elintarvike ja tekstiilisektoreilla.

Maailmanpankin mukaan vuosina 1989–1995 Viroon tehtiin ulkomaisia suoria sijoituksia 646 miljoonan dollarin arvosta. Latviassa suorien sijoitusten arvo oli vastaavasti 323 ja Liettuaassa vain 73 miljoonaa dollaria.¹ Viron kohdalla ulkomaisien sijoittajien kiinnostukseen ovat vaikuttaneet edistävasti mm. Viron hyvä maantieteellinen sijainti, talousuudistusten ja yksityistämisen nopea eteneminen, vapaa kauppapolitiikka, alhaiset työvoimakustannukset sekä lainsäädäntöjärjestelmän Latviaa ja Liettuaa joustavampi sopeutuminen talouden muutoksiin. Maakohtaisesti Viroon ovat investoineet eniten Suomi ja Ruotsi, joiden osuus

¹ Ulkomaisista suorista sijoituksista on olemassa erilaisia laskelmia laskutavasta riippuen. Virossa käytetään OECD:n virallista tapaa, jossa suoriin sijoituksiin kuuluvat myös uudelleen sijoitettu pääoma sekä ulkomaiset lainat. Latvian ja Liettuan tapauksessa kyseinen menetelmä on otettu käyttöön vasta äskettäin, mikä vaikuttaa investointilukuja pienentävästi.

on ollut yli 40 %. Noin puolet kaikista Viroon suuntautuneista ulkomaisista sijoituksista on kohdistunut teollisuussektorille ja noin 24 % kaupan alalle.

Vaikka ulkomaisista suorista sijoituksista on olemassa erilaisia tilastoja laskutavasta riippuen, kehityksen yleispiirteet ovat kaikissa laskelmissa samat: Latviassa ja Liettuassa investointien määrä on jäänyt selvästi Viroa pienemmäksi. Tähän ovat vaikuttaneet erityisesti kaupan rajoitukset, liiketoiminnan kannalta olennaisen lainsäädäntöjärjestelmän puutteellisuus, viimeaikaiset pankkikriisit sekä epävakaa poliittinen ilmapiiri. Myös korruptio sekä raskas byrokraatia ovat vaikuttaneet negatiivisesti. Latviaan ovat investoineet eniten Iso-Britannia ja Yhdysvallat. Ulkomaisista investoinneista kolmannes on suuntautunut kuljetussektorille ja noin 26 % rahoitussektorille. Liettuan markkinat ovat puolestaan kiinnostaneet eniten Saksaa ja Yhdysvaltoja. Suurin yksittäinen investointisektori on ollut kauppa, jonka osuus ulkomaisista investoinneista on ollut noin kolmannes.

5 Yksityistäminen

Virossa yksityistäminen on edennyt jo varsin pitkälle. Viime vuoden loppuun mennessä 75 %, yrityksistä oli yksityistetty ja jäljellä olivat enää ns. infrastruktuuriyritykset. Näistä strategisesti merkittävistä yhtiöistä on kuluvan vuoden aikana yksityistetty mm. Viron suurin öljy-yhtiö EsOil, Valtion kaasuyhtiö Eesti Gas sekä lentoyhtiö Estonian Airlines. Seuraavaksi listalla ovat mm. energiayhtiö Estonian Energy Co., öljy-yhtiö Estonian Oil-Shale Co., Viron rautatiet, teleliikenneyhtiö Estonian Telecom, varustamo Merelavandus sekä Tallinnan satama. Vuoden 1996 alkuun mennessä Virossa oli yksityistetty 416 yritystä, joiden yhteisarvo oli noin 220 miljoonaa dollaria. Kuluvan vuoden kesäkuuhun mennessä yksityistettyjen yritysten lukumäärä nousi 430:een. Erityispiirteinä Viron yksityistämässä on ollut mm. se, että siihen on osallistunut enemmän ulkomaalaisia kuin Latviassa ja Liettuassa. Viron pitkään jatkunut avoin talouspolitiikka on osaltaan houkutelut ulkomaisia investoijia sekä ennen kaikkea hillinnyt ns. sisäpiiriyksityistämistä. Lisäksi yhtiöistä on usein tarjottu joko enemmistöosuutta tai koko yritystä kun taas Latviassa ja Liettuassa yrityksistä on myyty vähemmistöosuuksia.

Yksityistämisen loppusuoralla merkittäväksi kysymykseksi on noussut maaomaisuuden yksityistäminen, jonka aikataulu ja toteutus ovat herättäneet ristiriitaisia tunteita myös päättäjien keskuudessa. Virossa maaomaisuuden yksityistämisen prosessi sai kuitenkin vauhtia toukokuussa. Tällöin Viron parlamentti hyväksyi Maailmanpankin 14 miljoonan dollarin lainan, joka on tarkoitus käyttää maaomaisuuden yksityistämisen edistämiseen.

Latviassa yksityistäminen on edennyt hitaammin kuin Virossa ja Liettuassa. Toistaiseksi yrityksistä on yksityistetty noin 50 %. Tähän on vaikuttanut mm. yksityistämisen hajottaminen ministeriöittäin sekä sisäpiiriyksityistäminen kuponkimyynnin yhteydessä. Lisäksi yritysten omistussuhteiden järjestelyä on osaltaan hankaloittanut viime vuoden pankkikriisi ja tästä aiheutuneet vaikeudet rahoitussektorilla. Joulukuussa 1995 Latvian hallitus ja Valtion yksityistämisen virasto keskustelivat tiiviisti mahdollisuuksista nopeuttaa yksityistämistä. Keskustelujen tuloksena päätettiin, että tehokkuuden lisäämiseksi Valtion omaisuusrahasto likvidoidaan ja sen sekä ministeriöiden omistuksessa olevat yhtiöt keskitetään Valtion yksityistämisen viraston alaisuuteen. Päätöksen ulkopuolelle jäivät kuitenkin noin 200 ns. kansallisesti strategista merkitystä omaavaa yhtiötä. Suhtautuminen kyseisten valtionyhtiöiden yksityistämiseen onkin ollut Latviassa varovaisempaa kuin Virossa. Yksityistäminen hoidetaan case-by-case periaatteella ja toistaiseksi yhtiöistä on tarjottu vain 25–30 prosentin vähemmistöosuuksia. Yksi merkittävimmistä kuluvan vuoden saavutuksista on ollut mm. suuren latvialaisen kaasuyhtiön Latvian Gazen yksityistäminen. Seuraava tärkeä yksityistämishuutokauppa käynnistyy vuoden lopulla. Tällöin yksityistettävien joukossa tärkeimpiä ovat mm. energiayhtiö Latvenergo, öljy-yhtiö Ventspils Nafta sekä laivakuljetusyhtiö Latvian Shipping Company. Latvian yksityistämisen viraston mukaan maan yksityistämisen prosessi on tarkoitus saada päätökseen vuoden 1998 puoleen väliin mennessä ja vuosittain on tarkoitus yksityistää 250–300 yritystä.

Liettuassa suurin osa valtion yrityksistä, yli 80 %, on yksityistetty. Kuten muissa Baltian maissa, myös Liettuassa yksityistämisen listalla ovat viimeisenä strategiset infrastruktuuriyritykset. Aikaisempien säännösten mukaan Liettualle strategisesti merkittävien yritysten kuten energia-,

vedenjaku-, rautatie ja laivayhtiöiden yksityistäminen olisi mahdollista aikaisintaan vuonna 2000. Kesällä Liettuan parlamentti päätti kuitenkin uusista säännöistä, joiden mukaan kyseisten yritysten yksityistäminen olisi mahdollista jo nyt, mutta yksityinen omistusosuus saisi olla korkeintaan 30 %. Toinen merkittävä yksityistämisen edistämiseen tähtäävä toimenpide oli Liettuan parlamentin vuoden vaihteessa hyväksymät muutokset maalaakiin. Uuden lain mukaan ulkomaalaiset saavat omistaa ja ostaa muuhun kuin maanviljelyyn tarkoitettua maata. Lisäksi vuoden 1995 heinäkuussa hyväksyttiin uusi käteisyksityistämistä koskeva laki. Tämä yksityistämisen toinen vaihe alkoi periaatteessa vuoden 1996 alusta, mutta sen toimeenpano on toistaiseksi edennyt hyvin hitaasti. Alkuvuodesta suoritettiin vain organisatorisia muutoksia ja ensimmäinen elokuuksi järjestetty huutokauppa peruuntui vähäisen kiinnostuksen johdosta. Tähän on vaikuttanut lienee mm. se, että yrityksistä on tarjottu vain 2–10 % vähemmistöosuuksia kun taas enemmistöosakkuus on jo ajat sitten siirtynyt yritysjohdon ja työntekijöiden haltuun. Myös viime vuoden pankkikriisi on vaikuttanut yritysten likviditeettiin ja tätä kautta rajoittanut niiden mahdollisuuksia osallistua käteisyksityistämiseen. Kaiken kaikkiaan tänä vuonna on tarkoitus yksityistää 454 yritystä.

6 Valtiontalous

Kaikissa Baltian maissa valtiontalouden yleinen ongelma on ollut tehottomuus ja sen seurauksena liian korkeat menot tuloihin nähden. Suurimpia menoeriä ovat olleet sosiaalimaksut ja valtion tuet, jotka on usein allokoitu löyhin perustein ja joilla sinällään on ollut vähäinen vaikutus tuottavuuden ja talouden kasvuun. Tulopuolella verojenkeruu on ollut tehotonta. Lisäksi harmaa talous sekä verojen kierto on pienentänyt valtion tuloja. Toinen merkittävä valtion taloudenhoitoon liittyvä ongelma on ollut budjettipolitiikan puutteellinen koordinointi paikallistason ja valtion välillä. Kunnat ja kaupungit ovat saaneet ottaa lainaa valtion yleisistä budjettitavoitteista riippumatta.

Virossa currency board-järjestelmä rajoittaa raha- ja fiskaalipolitiikan vaihtoehtoja ja näin ollen vähentää päättäjien mahdollisuuksia korjata epätasapainoista budjettia. Budjetin tasapaino on määrätty lailla. Lisäksi budjetin alijäämän kattami-

nen keskuspankkirahoituksella on kielletty. Suurimmat viimeaikaiset valtiontalouden tehostamiseen tähtäävät toimenpiteet ovat keskittyneet verotuksen tehostamiseen ja kuntien, kaupunkien sekä valtion budjettipolitiikan koordinoinnin parantamiseen. Tällä hetkellä Viron hallituksessa valmistellaan lakiesitystä, jonka mukaan valtio ei joutuisi vastaamaan paikallishallintojen ottamista lainoista tai rahoittamaan niiden huolimattomuutta budjettipolitiikkaa. Lisäksi nykyiseen budjettilakiin suunnitellaan muutoksia, jotka rajoittaisivat paikallishallintojen liiallista lainanottoa. Verotuksen puolella erityisesti kulutukseen liittyvää verotusta on korotettu. Mm. polttoaineiden, alkoholin ja tupakan valmisteveroa on nostettu. Kyseinen politiikka on kuitenkin osoittautunut hankalaksi, kun salakuljetus on lisääntynyt viranomaisten toimenpiteistä huolimatta. Valtio joutuneekin tulevaisuudessa mitä todennäköisimmin joko leikkaamaan kustannuksia tai etsimään uusia, mahdollisesti yllätyksellisiäkin verotuskohteita.

Latviassa valtiontalouden tilannetta ovat heikentäneet viime vuoden pankkikriisi sekä veronkanto-ongelmat. Yritysmailmassa verotusta pidetään vielä enemmänkin vapaaehtoisena kuin välttämättömänä toimenpiteenä. Myös salakuljetus on lisääntynyt. Syyskuun alkuun mennessä vuoden budjettituloista oli kerätty 69 % ja menoihin oli käytetty 68 % suunnitelluista. Budjetin alijäämä syyskuun puolella välissä oli 30 miljoonaa latia. Tulojen osuus oli 298 ja menojen 340 miljoonaa latia. Vaikka tällä vuodelle on budjetoitu 60 miljoonan latin alijäämä, hallitus pyrkinee kuitenkin pitämään alijäämän Kansainvälisen valuttarahaston ehdottamissa puitteissa, eli korkeintaan 40 miljoonan latin suuruisena. Toistaiseksi näyttää siltä, että valtion menojen supistaminen lähitulevaisuudessa on vaikeaa. Toisaalta Latviassa ollaan optimistisia yksityistämisen suhteen, jonka odotetaan jatkossa tuottavan tuloja budjetin alijäämän kattamiseen. Tällä hetkellä parlamentin käsittelyssä oleva ensi vuonna budjetti on tarkoitus pitää tasapainossa.

Liettuassa verojen keräystä tehostettiin vuoden 1995 aikana niin, että valtiontalouden alijäämä supistui hieman yli kolmeen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Vuoden lopun pankkikriisi on kuitenkin kasvattanut valtion menoja kuluvan vuoden aikana ja sen vaikutus jatkuu lähitulevaisuudessakin menoja lisäävästi. Lisäksi kuntien ja kaupunkien kasvavat velat energiatuottajille

ovat osaltaan kasvattaneet valtion menoja. Kulu-
van vuoden sopeutetussa budjetissa tulot on arvi-
oitu 4884 ja menot 5585 miljoonan ltin suuruisik-
si. Budjetin alijäämää on toistaiseksi katettu ja
tullaan myös tulevaisuudessa kattamaan valtion
sijoitustodistusten myynnillä sekä koti- että ulko-
maisilla markkinoilla.

7 Ulko- ja sisäpolitiikka

Ulkopolitiikan osalta Baltian maille tärkeintä on
kulu- van vuoden aikana ollut keskinäisen yhteis-
työn parantaminen sekä suhteiden kehittäminen
Euroopan Unioniin. Lisäksi erityistä huomiota
ovat saaneet Naton itälaajentumiseen liittyvät ky-
symykset sekä suhteet Venäjään. Baltian maiden
EU-jäsenyyden osalta ei kulu- van vuoden aikana
ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Elokuun
alussa Baltian maat jättivät EU:lle ns. selonteot,
jotka sisältävät selvityksiä mm. talouden, maata-
louden ja teollisuuden nykytilasta, sekä lakien
muutos- ja harmonisointiprosessin etenemisestä.
Selontekojen tarkoituksena on antaa lisäinformaa-
tiota ennen virallisten jäsenyysneuvottelujen alka-
mista. Tällä hetkellä selonteot on jätetty EU:lle,
joka valmistelelee niin sanotut maaraportit. Kaikkia
Keski- ja Itä-Euroopan maita koskevat maalausun-
not on tarkoitus saada valmiiksi vuosien
1996–1997 vaihteessa.

Baltian maiden ja Venäjän väliset suhteet
ovat olleet koetuksella pitkin vuotta, kun Venäjä
on useaan otteeseen lausunut jyrkästi vastustavan-
sa Baltian maiden liittymistä Natoon. Lisäjännitys-
tä aiheuttivat myös Venäjän kesäkuiset presiden-
tinvaalit, jolloin keskusteltiin mm. Baltiassa asuvi-
en venäläisvähemmistöjen tilanteesta sekä Baltian
maiden kohtalosta kun Venäjän uusi presidentti on
valittu. Kulu- van vuoden aikana Baltian maissa on
todettu useaan otteeseen, että maiden turvallisuus
on varmemmalla pohjalla, jos maat ovat sekä
EU:n että Naton jäseniä. Yhdysvallat on valmista-
nut niin sanotun Baltian maiden strategiasuunni-
telman (Baltic Action Plan), jossa selvitetään mm.
niitä toimenpiteitä, joita Baltian maiden tulisi te-
hostaa ennen varsinaista Natojäsenyyttä. Toimin-
tasuunnitelma rakentuu kolmesta osasta. Ensiksi,
Baltian maiden tulisi integroitua yhä tiiviimmin
lännen poliittisiin- ja turvallisuusrakenteisiin.
Suunnitelman toinen osa sisältää Venäjä-suhteiden
kehittämisen. Viimeisenä tavoitteena on vah-

vistaa erityisesti Baltian maiden keskinäisiä niin
taloudellisia- kuin poliittisiä suhteita. Strate-
giasuunnitelma on vielä allekirjoitusta vailla.

Baltian maiden keskinäisiä suhteita ovat ku-
lu- van vuoden aikana haitanneet jo pitkään jatku-
neet rajakiistat. Tosin Viro ja Latvia pääsivät sopi-
mukseen Riianlahden merirajakiistassa toukokuus-
sa, mutta Latvian ja Liettuan kiista jatkuu edel-
leen. Latvian ja Liettuan merirajoja koskevat neu-
vottelut alkoivat jo vuonna 1993 sen jälkeen kun
maat pääsivät sopimukseen maarajoista. Meriraja-
kiista nousi esille erityisesti viime syksynä, kun
Latvia myönsi amerikkalaiselle ja ruotsalaiselle
öljy-yhtiöille öljynporauslisenssin kiistanalaisilla
merialueilla. Liettuan mielestä Latvian toimenpi-
teet olivat vastoin maiden välisiä naapuruussuhteita
koskevia periaatteita. Toistaiseksi osapuolet
eivät ole päässeet asiasta sopimukseen.

Merkittävin Baltian maiden keskinäistä yh-
teistyötä edistävä askel otettiin toukokuussa, jol-
loin maat pääsivät sopimukseen maataloustuotteiden
vapaakaupasta. Viron ja Liettuan parlamentit
ratifioivat sopimuksen suht nopeasti sen allekir-
joittamisen jälkeen. Latviassa ratifiointia viivytti-
vät parlamenttipuolueiden erimielisyydet sekä
maataloustuottajien vastustus ja sopimus ratifioi-
ttiin vasta lokakuun alussa. Vapaakauppasopimuk-
sen on määrä astua voimaan ensi vuoden alusta.
Teollisuustuotteiden vapaakauppasopimus tehtiin
jo vuoden 1994 huhtikuussa.

Virossa vuoden merkittävin sisäpoliittinen
tapahtuma on ollut syksyn presidenttivaalit. 101-
paikkainen parlamentti äänesti lain sallimat kolme
kertaa, mutta istuva presidentti Lennart Meri ei
saanut vaadittua 68 ääntä. Presidentti Mereä on
arvosteltu mm. siitä, että hän on useasti käyttänyt
veto-oikeuttaan ja sivuuttanut sekä hallituksen että
parlamentin. Lännessä määrätietoisen Meren toi-
mintaa on sitä vastoin pidetty ennemminkin tehok-
kaana ja sen on katsottu edistävän Viron kehitystä
kohti demokratiaa. Meren kilpakumppani, parla-
mentin varapuhemies Arnold Rüütel, sai parla-
mentin äänestyksissä vähemmän ääniä kuin Meri
ja jäi niin ikään vaille riittävää kannatusta. Vaali
siirtyi näin ollen 374-jäseniselle valitsijakokouk-
selle, joka äänesti presidentistä 20. syyskuuta.
Kuukauden kestänyt presidentinvaali päättyi vii-
dennen kierroksen jälkeen, kun Lennart Meri va-
littiin uudelle viisivuotiskaudelle. Meren lisäksi
ehdolla olivat Arnold Ruutel, naiskansanedustaja
Siiri Oviir, parlamentin varapuhemies Tunne Ke-

lam sekä akateemikko Enn Tougu.

Latviassa Guntis Ulmanis valittiin uudelleenmaan presidentiksi 18. kesäkuuta pidetyissä presidentinvaaleissa. Latvian parlamentin sadasta kansanedustajasta 53 kannatti Ulmanisia. Muita ehdokkaita olivat Ilga Kreituse (25 ääntä), Ilmants-Liepa (14) ja Alfreds Rubriks (5). Presidenttikaudellaan Ulmanis sanoi keskittyvänsä erityisesti lainsäädäntö- ja koulutusjärjestelmän kehittämiseen sekä vähemmistöjen oikeuksien parantamiseen. Ulkopoliitikassa etusijalla ovat suhteiden kehittäminen Euroopan Unioniin ja Natoon. Ulmanis valittiin ensimmäisen kerran Latvian presidentiksi heinäkuussa 1993.

Liettuaissa vuoden alun kireä poliittinen ilmapiiri oli seurausta edellisvuoden joulukuussa alka-

neelle pankkikriisille. Jo tammikuun alussa presidentti Algirdas Brazauskas määräsi sekä keskuspankin pääjohtajan Kazys Ratkeviciuksen että pääministeri Adolfas Slezeviciusin eroamaan. Presidentti oli tyytymätön niin keskuspankin kuin hallituksenkin toimintaan ennen ja jälkeen pankkikriisin. Keskuspankkia syytettiin mm. liian löysää pankkivalvonnasta ja hallitusta puolestaan liian suuresta innosta sulkea vaikeuksiin joutuneet pankit. Keskuspankin johtajaksi nimitettiin entinen valtiovarainministeri Reinoldijus Sarkinas. Lisäksi presidentti torjui ennenaikaiset parlamenttivaalit ja nimitti varapääministeri Mindaugas Stankeviciusin johtamaan hallitusta toistaiseksi. Liettuan parlamenttivaalit pidettiin 20. lokakuuta.

Lähteet

Baltic Times 16.–22.5.1996.

Baltic Times 27.6–3.7.1996.

Baltic Times 4.7.–10.7.1996.

Baltic Times 26.9–2.10 1996.

Baltic News Service 6.5–28.8.1996.

Baltic News Service 19.6.–15.9.96.

Baltic News Service 9.–20.9.96.

Baltic News Service weekly 40 30.9.–6.10.96.

The Bank of Lithuania, quarterly bulletin 2/96.

Central Statistical Bureau of Latvia, Monthly Bulletin of Latvian Statistics 3/96 & 5/96.

Department of Statistics to the Government of the Republic of Lithuania, Economic and Social Development in Lithuania 5/96 & 6/96.

Eesti Pank Bulletin 2/96, 3/96 & 4/96.

Business Baltics, June 1996, The Economic Intelligence Unit Limited 1996.

Idäntalouksien viikkokatsaus 1–38/96, Suomen Pankki.

IMF Survey, Current Issues in the Baltics, Russia, and Other FSU Countries, September 23, 1996.

Talinvest Ltd. Baltic Securities Update, July 1996.

IDÄNTALOUKSIEN KATSAUKSIA

nro:sta 4 lähtien ISSN 1235-7405

- 1/92 Pekka Sutela: **Neuvostoliiton hajoamisen taloudelliset aspektit.** 24 s.
Jouko Rautava: **Suomen ja Venäjän taloussuhteet Suomen EY-jäsenyyden valossa.** 12 s.
- 2/92 Seija Lainela - Jouko Rautava **Neuvostoliiton talouskehitys vuonna 1991.** 15 s.
Seija Lainela **Viron taloudellisen kehityksen lähtökohdat.** 9 s.
Merja Tekoniemi **Yksityistäminen itäisen Euroopan maissa ja Baltiassa.** 7 s.
- 3/92 Kamil Janáček **Transformation of Czechoslovakia's Economy: Results, Prospects, Open Issues.** 20 p.
Sergey Alexashenko **General Remarks on the Speed of Transformation in the Socialist Countries.** 25 p.
Sergey Alexashenko **The Free Exchange Rate in Russia: Policy, Dynamics, and Projections for the Future.** 19 p.
Jouko Rautava **Liikaraha, inflaatio ja vakauttaminen.** 16 s.
- 4/92 Stanislava Janáčková - Kamil Janáček **Privatization in Czechoslovakia.** 8 p.
Sergey Alexashenko **The Collapse of the Soviet Fiscal System: What Should Be Done?** 45 p.
Juhani Laurila **Neuvostoliiton ja Venäjän velka.** 23 s.
Jukka Kero **Neuvostoliiton ja Venäjän ulkomaankauppa.** 24 s.
- 5/92 Pekka Sutela **Clearing, Money and Investment: The Finnish Perspective on Trading with the USSR.** 26 p.
Petri Matikainen **"Suuri pamaus" - Puolan talousuudistus 1990.** 22 s.
- 6/92 Miroslav Hrnčíř **Foreign Trade and Exchange Rate in Czechoslovakia: Challenges of the Transition and Economic Recovery.** 39 p.
Terhi Kivilahti - Jukka Kero - Merja Tekoniemi **Venäjän rahoitus- ja pankkijärjestelmä.** 37 s.
- 7/92 Seija Lainela **Baltian maiden rahauudistukset.** 23 s.
Seija Lainela - Jouko Rautava **Baltian maiden poliittisen ja taloudellisen kehityksen taustat ja nykytilanne.** 14 s.
Sergei Alexashenko **Verojen ja tulonsiirtojen jakautuminen entisessä Neuvostoliitossa.** 17 s.
- 1/93 Pekka Sutela **Taloudellinen transitio Venäjällä.** 11 s.
Pekka Sutela **Venäjän taloudellinen voima 2000-luvulla.** 9 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa integraatiossa: ottopoikia, sisarpuolia vai ...** 11 s.
- 2/93 Inkeri Hirvensalo **Changes in the Competitive Advantages of Finnish Exporters in the Former USSR after the Abolition of the Clearing Payment System.** 35 p.
Miroslav Hrnčíř **The Exchange Rate Regime and Economic Recovery.** 17 p.
Gábor Oblath **Real Exchange Rate Changes and Exchange Rate Policy under Economic Transformation in Hungary and Central-Eastern Europe.** 31 p.
Gábor Oblath **Interpreting and Implementing Currency Convertibility in Central and Eastern Europe: a Hungarian Perspective.** 19 p.
- 3/93 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1992.** 19 s.
Seija Lainela **Baltian maiden talous vuonna 1992.** 25 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa vuonna 1992.** 14 s.
- 4/93 Jouko Rautava **Monetary Overhang, Inflation and Stabilization in the Economies in Transition.** 17 p.
Jarmo Eronen **Manufacturing Industries before and after the Collapse of Soviet Markets: a Comparison of Finnish and Czechoslovak Experience.** 19 p.

- 5/93 Pekka Sutela **Uusi hanke entisen rupla-alueen kaupankäynnin monenkeskeistämiseksi.** 8 s.
Juhani Laurila **Venäjän velkakriisin kehitys ja nykytilanne.** 10 s.
- 6/93 Jouko Rautava **Yritystuesta sosiaaliturvaan: Julkisen tuen muutospaineet Venäjällä.** 7 s.
Jarmo Eronen **Venäjän uusi hallinnollinen aluejako.** 7 s.
Aleksei Tkatchenko **Pienyrittäjäisyys Venäjällä: Nykytilanne ja kehitysnäkymät.** 35 s.
- 7/93 Tuula Ryttilä **Russian Monetary Policy Since January 1992.** 20 p.
Inkeri Hirvensalo **Developments in the Russian Banking Sector in 1992-1993.** 22 p.
- 8/93 Seija Lainela - Pekka Sutela **Introducing New Currencies in the Baltic Countries.** 26 p.
Inna Shteinbuka **The Baltics' ways: Intentions, Scenarios, Prospects.** 27 p.
Inna Shteinbuka **Latvia in Transition: First Challenges and First Results.** 33 p.
Inna Shteinbuka **Industry Policy in Transition: the Case of Latvia.** 30 p.
- 9/93 Jouko Rautava **Venäjän keskeiset taloustapahtumat heinä- syyskuussa 1993.** 10 s.
Merja Tekoniemi **Venäjän parlamenttivaalien poliittiset ryhmittymät.** 3 s.
Jarmo Eronen **Venäläinen ja suomalainen periferia: Permin Komin ja Kainuun luetaloudellista vertailua.** 29 s.
- 10/93 Seija Lainela **Venäjän federatiivisen rakenteen muotoutuminen ja taloudellinen päätöksenteko; Pietarin asema.** 14 s.
Inkeri Hirvensalo **Pankkitoimintaa Pietarissa.** 14 s.
Juhani Laurila **Suoran sijoitustoiminnan kehittyminen Venäjällä ja Suomen lähialueella.** 29 s.
Juhani Laurila **Suomen saamiset Venäjältä. Valuuttakurssimuutosten ja vakautusten vaikutukset.** 8 s.
- 1/94 Pekka Sutela **Insider Privatization in Russia: Speculations on Systemic Change.** 22 p.
Inkeri Hirvensalo **Banking in St.Petersburg.** 18 p.
- 2/94 Aleksei Tkatchenko **Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä.** 23 s.
Jarmo Eronen **Konversio Venäjällä: tulosten tarkastelua.** 10 s.
- 3/94 Juhani Laurila **Direct Investment from Finland to Russia, Baltic and Central Eastern European Countries: Results of a Survey by the Bank of Finland.** 14 p.
Juhani Laurila **Finland's Changing Economic Relations with Russia and the Baltic States.** 11 p.
Jouko Rautava **EC Integration: Does It Mean East-West Disintegration.** 8 p.
Eugene Gavrilenkov **Macroeconomic Crisis and Price Distortions in Russia.** 20 p.
Eugene Gavrilenkov **Russia: Out of the Post-Soviet Macroeconomic Deadlock through a Labyrinth of Reforms.** 22 p.
- 4/94 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1993.** 16 s.
Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1993.** 19 s.
Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1990-93.** 7 s.
- 5/94 Pekka Sutela **Production, Employment and Inflation in the Baltic Countries.** 22 p.
Seija Lainela **Private Sector Development and Liberalization in the Baltics.** 14 p.
Seija Lainela **Small Countries Establishing Their Own Independent Monetary Systems: the Case of the Baltics.** 17 p.
- 6/94 Merja Tekoniemi **Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä.** 31 s.
- 7/94 Pekka Sutela **Fiscal Federalism in Russia.** 23 p.
Jouko Rautava **Interdependence of Politics and Economic Development: Financial Stabilization in Russia.** 12 p.
Eugene Gavrilenkov **"Monetarism" and Monetary Policy in Russia.** 8 p.

- 8/94 Pekka Sutela **The Instability of Political Regimes, Prices and Enterprise Financing and Their Impact on the External Activities of the Russian Enterprises.** 31 p.
 Juhani Laurila **The Republic of Karelia: Its Economy and Financial Administration.** 37 p.
 Inkeri Hirvensalo **Banking Reform in Estonia.** 21 p.
- 9/94 Jouko Rautava **Euroopan unionin ja Venäjän välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus - näkökohtia Suomen kannalta.** 7 s.
- 10/94 Seija Lainela - Pekka Sutela **The Comparative Efficiency of Baltic Monetary Reforms.** 22 p.
 Tuula Ryttilä **Monetary Policy in Russia.** 22 p.
- 11/94 Merja Tekoniemi **Miksi Venäjän virallinen työttömyysaste on säilynyt alhaisena?** 19 s.
- 1/95 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1994.** 19 s.
 Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1994.** 21 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan talouskehitys 1994.** 19 s.
- 2/95 Urmas Sepp **Inflation in Estonia: the Effect of Transition.** 27 p.
 Urmas Sepp **Financial Intermediation in Estonia.** 32 p.
- 3/95 Vesa Korhonen **EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimus.** 31 s.
 Jouko Rautava **Taloussintegraatio ja Suomen turvallisuus - Suomi Euroopan unionin idän taloussuhteissa.** 21 s.
 Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1985-94.** 10 s.
- 4/95 Nina Oding **Evolution of the Budgeting Process in St. Petersburg.** 29 p.
 Urmas Sepp **A Note on Inflation under the Estonian Currency Board.** 12 p.
 Pekka Sutela **But ... Does Mr. Coase Go to Russia?** 14 p.
- 5/95 Urmas Sepp **Estonia's Transition to a Market Economy 1995.** 57 p.
- 6/95 Niina Pautola **The New Trade Theory and the Pattern of East-West Trade in the New Europe.** 21 p.
 Nina Oding **Investment needs of the St.Petersburg Economy and the Possibilities to meeting them.** 20 p.
 Panu Kalmi **Evolution of Ownership Change and Corporate Control in Poland.** 21 p.
- 7/95 Vesa Korhonen **Venäjän IMF-vakauttamisohjelma 1995 ja Venäjän talouden tilanne.** 37 s.
 Inkeri Hirvensalo **Maksurästit Venäjän transitiotaloudessa.** 30 s.
 Seija Lainela **Baltian maiden omat valuutat ja talouden vakautus - pienten maiden suuri menestys.** 14 s.
- 8/95 Pekka Sutela **Economies Under Socialism: the Russian Case.** 17 p.
 Vladimir Mau **Searching for Economic Reforms: Soviet Economists on the Road to Perestroika.** 19 p.
- 9/95 Niina Pautola **East-West Integration.** 33 p.
 Panu Kalmi **Insider-Led Privatization in Poland, Russia and Lithuania: a Comparison.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Equity Markets in Russia.** 14 p.
 Jury V. Mishalchenko - Niina Pautola **The Taxation of Banks in Russia.** 5 p.
- 1/96 Juhani Laurila **Payment Arrangements among Economies in Transition: the Case of the CIS.** 23 p.
 Sergei Sutyurin **Problems and Prospects of Economic Reintegration within the CIS.** 17 p.
 Viktor V. Zakharov - Sergei F. Sutyurin **Manager Training - Another Emerging Market in Russian Educational Services.** 9 p.

- 2/96 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1995.** 12 s.
 Juhani Laurila **Katsaus lähialueisiin.** 28 s.
 Iikka Korhonen **Baltian vuosikatsaus.** 10 s.
 Pekka Sutela **Ukrainan ja Valkovenäjän taloudet vuonna 1995.** 10 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan siirtymätalouksien kehitys 1995.** 17 s.
- 3/96 Niina Pautola **Intra-Baltic Trade and Baltic Integration.** 12 p.
 Vesa Korhonen **The Baltic Countries - Changing Foreign Trade Patterns and the Nordic Connection.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Banking Sectors in Baltic Countries.** 22 p.
- 4/96 Niina Pautola **Trends in EU-Russia Trade, Aid and Cooperation.** 16 p.
 Niina Pautola **The Baltic States and the European Union - on the Road to Membership.** 20 p.
 Elena G. Efimova - Sergei F. Sutyryn **The Transport Network Structure of the St.Petersburg Region and its Impact on Russian-Finnish Economic Cooperation.** 11 p.
 Iikka Korhonen **An Error Correction Model for Russian Inflation.** 10 p.
- 5/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Direct Investment from Finland to Eastern Europe; Results of the 1995 Bank of Finland Survey.** 21 p.
 Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Social Consequences of Economic Reform in Russia.** 26 p.
 Iikka Korhonen **Dollarization in Lithuania.** 7 p.
- 6/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Suorat sijoitukset Suomesta Itä-Eurooppaan; Suomen Pankin vuonna 1995 tekemän kyselyn tulokset.** 20 s.
 Jouko Rautava **Suomi, Euroopan Unioni ja Venäjä.** 6 s.
 Niina Pautola **Baltian maiden talouskatsaus 1996.** 12 s.
- 1/97 Panu Kalmi **Ownership Change in Employee-Owned Enterprises in Poland and Russia.** 51 p.
- 2/97 Niina Pautola **Fiscal Transition in the Baltics.** 23 p.
 Peter Backé **Interlinkages Between European Monetary Union and a Future EU Enlargement to Central and Eastern Europe.** 19 p.
- 3/97 Iikka Korhonen **A Few Observations on the Monetary and Exchange Rate Policies of Transition Economies.** 8 p.
 Iikka Korhonen **A Brief Assessment of Russia's Treasury Bill Market.** 8 p.
 Rasa Dale **Currency Boards.** 14 p.
- 4/97 Sergei F. Sutyryn **Russia's International Economic Strategy: A General Assessment.** 17 p.
 Tatiana Popova **The Cultural Consequences of Russian Reform.** 17 p.
 Ludmilla V. Popova - Sergei F. Sutyryn **Trends and Perspectives in Sino-Russian Trade.** 11 p.
- 5/97 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1996.** 10 s.
 Iikka Korhonen - Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1996.** 12 s.
 Merja Tekoniemi **Katsaus lähialueisiin 1996.** 11 s.
 Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1996.** 10 s.
 Kari Pekonen **Valiko-Venäjän talous vuonna 1996.** 6 s.
 Katri Lehtonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1996.** 13 s.
- 6/97 Niina Pautola **Towards European Union Eastern Enlargement - Progress and Problems in Pre-Accession.** 17 p.
 Katri Lehtonen **Theory of Economic Reform and the Case of Poland.** 26 p.
 Boris Brodsky **Dollarization and Monetary Policy in Russia.** 14 p.
- 7/97 Toivo Kuus **Estonia and EMU Prospect.** 24 p.
 Olga Luššik **The Anatomy of the Tallinn Stock Exchange.** 23 p.
 Riia Arukaevu **Estonian Money Market.** 20 p.

- 1/98 Iikka Korhonen **The Sustainability of Russian Fiscal Policy.** 8 p.
Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Challenges to Reforming Russia's Tax System.** 18 p.
Niina Pautola **Optimal Currency Areas, EMU and the Outlook for Eastern Europe.** 25 p.
- 2/98 Peter Westin **Comparative Advantage and Characteristics of Russia's Trade with the European Union.** 26 p.
Urszula Kosterna **On the Road to the European Union - Some Remarks on Budgetary Performance in Transition Economies.** 31 p.
- 3/98 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Keskuksen ja alueiden välisten suhteiden kehitys Venäjällä 1992-1997.** 10 s.
Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Katsaus Suomen kauppaan IVY-maiden ja Baltian maiden kanssa 1990-1997.** 11 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja ongelmat.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1997.** 10 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys 1997.** 12 s.
- 4/98 Kustaa Äimä **Central Bank Independence in the Baltic Policy.** 30 p.
Iikka Korhonen – Hanna Pesonen **The Short and Variable Lags of Russian Monetary Policy.** 11p.
Hanna Pesonen **Assessing Causal Linkages between the Emerging Stock Markets of Asia and Russia.** 10 p.
- 5/98 Laura Solanko **Issues in Intergovernmental Fiscal Relations – Possible Lessons for Economies in Transition.** 19 p.
Iikka Korhonen **Preliminary Tests on Price Formation and Weak-form Efficiency in Baltic Stock Exchanges.** 7 p.
Iikka Korhonen **A Vector Error Correction Model for Prices, Money, Output, and Interest Rate in Russia.** 12 p.
Tom Nordman **Will China catch the Asian Flu?** 14 p.
- 6/98 Saga Holmberg **Recent Reforms in Information Disclosure and Shareholders' Rights in Russia.** 17 p.
Vladimir R. Evstigneev **Estimating the Opening-Up Shock: an Optimal Portfolio Approach to Would-Be Integration of the C.I.S. Financial Markets.** 39 p.
Laura Solanko – Merja Tekoniemi **Novgorod and Pskov – Examples of How Economic Policy Can Influence Economic Development.** 14 p.
Ülle Lõhmus - Dimitri G. Demekas **An Index of Coincident Economic Indicators for Estonia.** 12p.
- 7/98 Tatyana Popova **Financial-Industrial Groups (FIGs) and Their Roles in the Russian Economy.** 24p.
Mikhail Dmitriyev – Mikhail Matovnikov – Leonid Mikhailov – Lyudmila Sycheva **Russian Stabilization Policy and the Banking Sector, as Reflected in the Portfolios of Moscow Banks in 1995–97.** 29 p.
- 1/99 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.
Iikka Korhonen – Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1998.** 10 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja näkymät.** 13 s.
Pekka Sutela **Ukrainan talouskatsaus 1998.** 14 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.